

**Аліна ДИДА**

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня  
Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: 0000-0003-3200-3048

[alina.dyda@lnu.edu.ua](mailto:alina.dyda@lnu.edu.ua)

**Лариса ЗОМЧАК**

к.е.н., доцент Львівський національний університет імені Івана Франка

## **ВИКЛИКИ ТА АДАПТАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ**

**Alina DYDA**

Master level student

Ivan Franko National University of Lviv

ORCID ID: 0000-0003-3200-3048

[alina.dyda@lnu.edu.ua](mailto:alina.dyda@lnu.edu.ua)

**Larysa ZOMCHAK**

PhD, Associate Professor Ivan Franko National University of Lviv

## **CHALLENGES AND ADAPTATION OF UKRAINE'S AGRARIAN SECTOR DURING THE FULL-SCALE WAR**

Агропромисловий сектор України завжди відігравав ключову роль як для внутрішньої продовольчої безпеки, так і для світової економіки, формуючи до 20% вітчизняного ВВП. . Наявність сприятливого клімату та якісних земель забезпечила Україні статус одного з найбільших світових експортерів зернових. Однак повномасштабна війна росії кардинально змінила умови функціонування цієї галузі.

Дослідники акцентують увагу на різних аспектах функціонування аграрного сектору України. Дослідження [1] про багатовимірне оцінювання стану сільського господарства в регіональному розрізі є критично важливим, оскільки воно дозволяє зрозуміти, як війна впливає на різні регіони країни і як агросектор демонструє резильєнтність. Робота [2] щодо прогнозування цін на продовольство безпосередньо стосується теми продовольчої безпеки. Стаття [3] надає ширший контекст для розуміння загальних економічних тенденцій та адаптації країни до кризових умов. Дослідження [4] про регіональну диференціацію та диспропорції в аграрному секторі, використовуючи кластерний підхід, допомагає виявити структурні проблеми, які існували ще до повномасштабної війни. Робота [5] є корисною для аналізу взаємозв'язку між ВВП та промисловим виробництвом, що дозволяє оцінити макроекономічні чинники, які формують загальний стан агросектору.

Мета дослідження полягала в аналізі стійкості аграрного сектору в умовах війни, оцінці збитків, а також у виявленні трансформацій та адаптаційних механізмів, які дозволили галузі продовжувати функціонувати.

Війна завдала величезних збитків аграрному сектору. За даними Київської школи економіки (KSE), прямі збитки та втрати станом на початок 2024 року перевищили \$80 млрд [6]. Найбільші збитки \$5.8 млрд припали на знищення сільськогосподарської техніки. Зруйновані логістичні ланцюги, заміновані поля, знищені склади та інфляція спричинили додаткові непрямі витрати. Попри це, агросектор демонструє неймовірну стійкість. У 2023 році Україні вдалося експортувати 67.5 млн тонн агропромислової продукції, що на 15% більше, ніж у 2022 році, хоча експортна виручка зменшилася на 8% через падіння світових цін та високу вартість логістики [7]. Це стало можливим завдяки оперативним рішенням уряду, бізнесу та міжнародних партнерів, зокрема, через оптимізацію логістики та часткове розблокування морських портів у рамках «зернової угоди».

Однак, існують і дискусійні проблеми. Хоча дослідження вказує на успіхи в експорті, воно не деталізує, як саме ці обсяги розподіляються між різними групами агровиробників (великі агрохолдинги та дрібні фермери), і чи всім вдасться отримати вигоду від експортних можливостей. Крім того, залишаються невирішеними проблеми з відшкодуванням ПДВ, високою ціною на енергоресурси та дефіцитом трудових ресурсів. Також відсутня детальна інформація про те, як саме ці фактори впливають на фінансову стійкість різних видів сільськогосподарських підприємств.

На завершення, можна стверджувати, що агропромисловий сектор України демонструє вражаючу стійкість та адаптивність в умовах повномасштабної війни. Попри колосальні збитки, галузь продовжує відігравати ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки як України, так і світу. Однак, подальші дослідження мають зосередитися на виявленні та усуненні проблем, які заважають повноцінному відновленню сектору. Забезпечення доступу до фінансових ресурсів, вирішення логістичних проблем та оптимізація податкової політики є критично важливими для довгострокового відновлення та розвитку аграрного потенціалу України.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зомчак Л., Дида А. Багатовимірне оцінювання стану сільського господарства України в регіональному розрізі: виклики війни та шляхи забезпечення резильєнтності. Herald of Kyiv Institute of Business and Technology. 2025. 52(1). С. 22-38.
2. Zomchak L., Kukhotska T. Building Food Security Resilience in Ukraine: The Autoregressive Approach to Food Price Forecasting. Developments in Information and Knowledge Management Systems for Business Applications. 2025. Volume 8. P. 403-424
3. Vdovyn M., Zomchak L. Export in services of Ukraine: pre-pandemicperiod, Covid-19 and war. Věda a perspektivy. 2022. 8(15). P. 48-57.
4. Зомчак Л. М., Дида А. О. Регіональна диференціація та диспропорції аграрного сектору України: кластерний підхід. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. №6 (15). С. 24-30.
5. Zomchak L., Miskiv D. Structural model of Ukrainian economic performance: interactions between GDP and industrial output. Smart Economy, Entrepreneurship and Security. 2024. №2(2). P. 7–16.
6. Kyiv School of Economics. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-ta-vtrati-agrarnogo-sektoru-ukrayini-skladayut-ponad-80-mlrd-kse-agrotsentr/>
7. Загроза продовольчій безпеці світу / Міністерство закордонних справ України. 2023. 23 листоп. URL: <https://mfa.gov.ua/zagroza-prodovolchij-bezpeci-svitu>